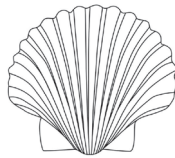

Anna Visser

Mijn herberg aan de Camino

Uitgeverij Brandt
Amsterdam 2025

TWEE MAANDEN NA de begrafenis. Ik zit in de hoek van de bank en staar wezenloos voor me uit. De televisie staat aan, een man in sportkleding probeert een of ander flitsend apparaat aan de man te brengen. Geen idee hoelang de televisie al aanstaat? Welke dag het is, of ik moet ontbijten of lunchen? Of is het al bijna avond?

Dit kan zo niet langer, dat weet ik heus ook wel! Ik weet dat ik naar buiten moet, weer moet gaan meedoen met het leven dat daar, buiten deze veilige muren, vrolijk verdergaat.

Ik sta op, geef een kus op de foto van Chris aan de muur en spreek mezelf streng toe uit zijn naam. 'Kom op, Vissertje, dit kan zo niet langer. Je bent geboren voor geluk. Ga het zoeken!'

Ik blijf besluiteloos staan. Ergens in mij hoor ik het stemmetje zeuren dat steeds vaker de kop opsteekt: 'Je weet dondersgoed wat je moet doen, Anna. Je moet naar buiten en je moet naar Spanje. Als er iets is dat je uit deze algehele malaise kan krijgen, dan is het dát. Je

moet je horizon verleggen van dag voor dag overleven naar een verder punt. Je moet eindelijk je rugzak weer omdoen en de Camino naar Santiago de Compostella gaan lopen.'

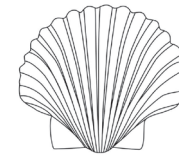
Tien jaar geleden wandelde ik al een groot stuk van deze pelgrimsroute door Spanje en ik vond het in één woord *geweldig*. Het de hele dag buiten zijn met niets anders om je zorgen over te maken dan of je genoeg water hebt en een slaapplek voor de nacht, maakte dat ik me meer ontspannen en in het hier en nu voelde dan welke yogales of cursus mindfulness tot dan toe voor elkaar had gekregen. Sinds Chris' dood is naar buiten gaan en gewoon maar een stuk gaan lopen voor mij sowieso een succesvolle overlevingstactiek gebleken. Het letterlijk stappen vooruitzetten terwijl je in je hoofd stil kunt staan bij het verleden, maakt mijn meest lastige momenten draaglijker. Dus trok ik de afgelopen periode m'n schoenen aan als paniek en verdriet me overvielen, en wandelde eindeloos door de stad. Het vooruitzicht om vijf weken dag in dag uit alleen maar dat te hoeven doen, en dan in een mooi landschap in de zon – het zou me weleens uit deze sombere staat van zijn kunnen redden. Vooral ook omdat Spanje het land is waar ik al sinds ik een klein meisje ben ongelofelijk veel van houd. Telkens als ik daar ben, voelt alles goed en op z'n plek, al zo lang ik me kan herinneren. Als ik mijn ogen dichtdoe, ruik ik de zon, de stoffige landwegen, de sinaasappelbloesems, de koffie en de versgebakken vis. Ik voel de zeebries in mijn haren en hoor het geroezemoes dat

klinkt uit iedere bar, op iedere straathoek.

Maar steeds als ik mijn ogen dan weer opendoe en er serieus over nadenk, maakt de twijfel zich van me meester. Ruim een maand alleen zijn, ver van alles en iedereen die me lief is, kan ik dat? Geen seconde hebben mijn kinderen, familie en vrienden me de afgelopen periode uit het oog verloren. Zij zijn degenen die me overeind hebben gehouden, geprobeerd hebben me aan het eten te krijgen door al mijn én al hun lievelingsgerechten voor me te koken, 's nachts bij me in bed zijn gekropen als ik niet alleen durfde zijn, mee zijn gegaan naar de begraafplaats, keer op keer op keer. Kan ik dit nu ineens zonder hen?

Ik klap mijn laptop open, google wat en dan stuit ik op een voor mij nog onbekende route, de *Camino Portugues*. Ongeveer driehonderd kilometer lang, twee weken lopen, van Porto naar Santiago de Compostella. Dit is het, dit kán ik, dit moet ik doen. De hoop wint het van de twijfel. In een vlaag van opgewonden verstandsverbijstering boek ik een vliegticket naar Porto. Ik kan het nauwelijks geloven. Over anderhalve week vertrek ik, met mijn oude rugzak en trouwe wandelschoenen als enige bekende reisgezellen. Ik vind het doodeng en toch voelt het goed. Het is tijd om uit die hoek van de bank te komen.

DEEL I

*Wandelaar, er is geen weg,
alleen de rimpelingen
van de zee*

Antonio Machado

O MIJN GOD. MOET ik nou naar links of naar rechts? Ik twijfel, draai een rondje met mijn mobiele telefoon in de hand om te kijken wat het pijltje doet op Google Maps. Het pijltje draait vrolijk mee. Dit schiet niet op.

De regen, die eerst nog soort van vriendelijk uit de hemel viel, komt nu met bakken tegelijk naar beneden. In de paar minuten die ik hier sta, zijn m'n kleren doorweekt geraakt. De kleren waar ik het een groot deel van de komende zestien dagen mee moet doen, aangezien ik in mijn rugzak nog slechts één andere set, veel luchtiger kleding bij me heb. 'Goed begin, Visser,' zeg ik tegen mezelf en ik schiet in de lach.

Waarom moet ik dan ook zo nodig helemaal in mijn eentje op een zaterdag om half twaalf 's avonds aankomen in Porto? Plukjes feestgangers rennen voorbij, plassen ontwijkend, lachend om deze stortbui die vast speciaal heeft gewacht met losbarsten tot ik het metrostation uit kwam.

Ik kijk nog een keer op mijn scherm en besluit dan op goed geluk maar achter de feestgangers aan te

lopen. Zij gaan vast richting het centrum van de stad, waar ook mijn hostel zich bevindt. Bovendien ziet de wijk aan de andere kant van de straat er zó stil en donker uit dat ik me niet kan voorstellen dat daar hostel *Lost in Porto* is. Hoewel, misschien had ik voor de eerste nacht van mijn aanstaande avontuur beter een slaappleaats met een hoopgevender naam kunnen uitkiezen.

Ik loop langs restaurants met beslagen ramen waarbinnen het warm en gezellig is. Mensen staan te roken en lachen onder luifels die druipen van de regen. Zwervers houden vragend hun hand naar me op in de beschutting van statige portieken.

En dan, nadat ik eerst nog drie keer een verkeerde straat in ben gelopen, sta ik voor de deur van het hostel. Ik heb een bed op een slaapzaal geboekt, om alvast te wennen aan het slapen met anderen op één kamer, want dat is wat ik de komende weken ga doen.

Het hostel is gevestigd in een oude school en volledig hipsterproof. Overal hangen schommels en de yogamatjes voor morgenochtend liggen opgerold te wachten naast de incheckbalie. Ik kijk om me heen en voel me oud, verzopen en underdressed. Groepjes jonge mensen in quasi casual, maar o zo goed op elkaar afgestemde kleding hangen op zitzakken en aan bier tafels, of spelen tafeltennis in de hoek van de centrale hal. Niemand hier draagt de meest onaantrekkelijke schoenen op aarde, namelijk bergschoenen, of een warme, elastische sportlegging. Niemand, behalve ik.

Het meisje achter de balie glimlacht lief naar me en geeft me de sleutel van de kamer en een handdoek om mijn natte haren te kunnen afdrogen.

Ik loop over een overdekte binnenplaats naar een bijgebouw waar de slaapzaal moet zijn. Nog meer knappe, lachende jonge mensen drinken bier en delen een waterpijp. Een dj op een verhoging draait plaatjes. De barman achter de bar schudt verveeld met een cocktailbeker.

Ik twijfel even, zal ik eerst een biertje drinken en daarna gaan slapen? Nee. Ik heb het koud en het idee hier te moeten zitten tussen al die vrolijke mensen, met als enige gezelschap mijn eveneens doorweekte rugzak, maakt me verdrietig. Dat belooft wat voor de komende tijd! Het leek zo'n goed idee, zestien dagen wandelen. Rust in m'n hoofd, zon op m'n kop, leuke mensen leren kennen... Ik ben nog geen dag onderweg en wil eigenlijk het liefst weer gelijk naar huis.

Het bijgebouw heeft veel weg van een noodgebouw, opgetrokken uit portacabins. Mijn 'slaapzaal' is de middelste container. Acht bedden, vier boven, vier onder, een smal looppad in het midden en aan het eind een badkamer en toilet. Op de grond liggen vieze handdoeken, de wastafel zit vol haren. Ik zucht. Wat had ik dan verwacht? Een ontvangstcomité? Flesje champagne op mijn bed? Ik hang mijn natte jas aan bed nummer vijf, het mijne voor deze nacht, en rol mijn slaapzak uit. Mijn natte kleren prop ik in de

slaapzak, in de hoop dat ze vannacht zullen drogen door mijn lichaamswarmte. Ik spoel met mijn ogen dicht zo goed en zo kwaad als dat gaat de haren uit de wasbak en poets mijn tanden.

Eenmaal in bed plakken de natte kleren tegen mijn lijf. Ergens in de kamer zoemt een apparaat onophoudelijk, geen idee waar het geluid precies vandaan komt. Tranen prikken achter mijn ogen. Ik wil even heel hard klagen tegen iemand en dat diegene dan zegt dat het allemaal wel goed komt. Dat het vast geweldig wordt, deze wandeltocht naar Santiago de Compostella. Dat ik gewoon even moet wennen aan alleen zijn, zo ver van huis, in een vreemd bed. Ik pak mijn telefoon. 'Alles goed, lieve mama?' heeft mijn dochter om 23.00 uur getypt.

'Alles goed hier lieverd, we bellen morgen!' Ik leg mijn telefoon onder mijn kussen, schuif het gordijntje van het stapelbed dicht en verdwijnt in een diepe, droomloze slaap.

Het is nog donker als ik wakker word. Ik schuif het gordijntje van mijn stapelbed weer opzij en probeer in de duisternis iets te zien van mijn kamergenoten. Ik heb ze stuk voor stuk horen thuiskomen vannacht, giechelend en overal tegenaan botsend na een leuke, lange stapavond. Terwijl mijn ogen aan het donker wennen, voel ik aan de natte kleren in mijn slaapzak. Ze zijn nog even nat als toen ik ze zes uur geleden uittrok. Er zit niks anders op dan mijn korte broek en enige andere droge shirt aan te trekken en maar te

hopen dat de zon een beetje zal schijnen vandaag.

Ik sluip naar de badkamer en moet grinniken om mijn buurvrouw, die ondersteboven in bed ligt, met haar schoenen op het kussen, de rest van haar kleren ook nog aan. Ik poets mijn tanden en denk terug aan de laatste keer dat ik zo dronken was dat ik met kleren en al in bed ging liggen.

Dat was toen ik, een paar weken geleden, op een avond met vrienden en familie Chris' lievelingswhisky dronk tijdens het ophalen van mooie herinneringen aan hem. Het was niet ieders lievelingswhisky, zo bleek. Het liep erop uit dat ik alle half leeggedronken glazen ook opdronk, om vervolgens te eindigen boven de toiletput. En daarna dus met kleren en al in bed. Niet voor herhaling vatbaar, dit drinken om te vergeten. Ik wil juist een helder hoofd! Dingen ordenen, voelen. Proberen grip te krijgen op hoe het nu verder moet, dit leven, zo zonder hem.

Ik gooi een plens water in mijn gezicht en bekijk mezelf. Ik zie mijn nog steeds wat naar binnen gekeerde ogen. Ik zie de rimpels, of eigenlijk meer de groeven, die de afgelopen maanden hebben achtergelaten rondom mijn mond, en boven en tussen mijn wenkbrauwen. Zouden die op den duur ook weer verdwijnen of horen die nu de rest van mijn leven bij mij? Ik vrees het laatste. Ik knijp in mijn wangen, duw m'n mondhoeken omhoog en twijfel dan even: rode lippenstift, ja of nee? Al sinds mijn zestiende heb ik bijna elke dag rode lippenstift op. Het is een soort handelsmerk geworden. Maar sinds Chris' overlijden

wil ik liefst zo onopvallend mogelijk over straat, dus ging de lippenstift in de ban. Net als al mijn vrolijk gekleurde kleding. Ik snap nu waarom mensen die in de rouw zijn zwarte kleding dragen. Dat is niet alleen omdat dat nu eenmaal de traditie is, maar vooral ook omdat het prettig en troostend voelt, zo'n monotone, onopvallende klederdracht. Alsof het zegt: ik ben er niet, ik doe niet mee, vraag mij niks, ik zit hier veilig opgesloten in dit donkere pak.

Maar toen ik eerder deze week mijn spullen inpakte voor deze reis, gooide ik doelbewust die rode lippenstift in mijn toilettas, samen met een felgele trui. Wie weet was ik er in het zonnige zuiden wel weer aan toe om me iets meer open te stellen voor de wereld om mij heen?

Ik draai de lippenstift rond in mijn hand en stop hem dan terug in de toilettas. Rustig aan, Anna, stapje voor stapje.

Eenmaal buiten word ik verrast door de zon die op de binnenplaats van het hostel schijnt en alles onderdompelt in een lieflijk licht. Wat ziet het leven er toch anders uit met een beetje zonneschijn! Ik zwaai vrolijk naar het meisje dat me gisteren welkom heette bij de receptie, en die nu als juf in een ingewikkelde yogapose op het podiumpje van de dj ligt. Ze knipoogt naar me en richt zich dan weer tot haar brave leerlingen op de grond voor zich.

In de ontbijtruimte zoek ik een lege tafel als er een vrouw naar me begint te zwaaien. 'Hello dear, are you

going to walk the Camino? Come join me!'

Binnen vijf minuten heb ik het hele levensverhaal van deze Amerikaanse spraakwaterval Jill gehoord. Mijn oren tuiten. Ik heb heus zin om nieuwe mensen te leren kennen maar moet eerst nog even landen, geloof ik. Als ik de laatste hap van mijn ontbijt in m'n mond stop en ze me vraagt of we vandaag samen de eerste etappe zullen lopen, schud ik dan ook vriendelijk maar resoluut mijn hoofd. 'I have to do this first day on my own,' verontschuldig ik me. Ze zegt dat ze dat snapt en wenst me een 'buen Camino'.

En dan sta ik buiten, in de stad die langzaam ontwaakt.

Het is acht uur 's ochtends, de zon doet de plassen van gisteravond verdwijnen. Ook de sombere gedachten die mij gisteren in hun greep hadden, verdwijnen als sneeuw voor de zon. Ik haal diep adem, knoop mijn natte jas aan mijn rugzak en pak mijn reisgids van de *Camino Portuguesa*. De kathedraal, daar moet ik eerst naartoe om mijn pelgrimspaspoort te halen en zo officieel te beginnen aan mijn bedevaart.

Als ik even later, met mijn pelgrimspaspoort én traditionele sint-jakobsschelp bungelend aan mijn rugzak, langs de rivier de Douro wandel, voel ik dat het weleens echt de juiste beslissing kan zijn geweest om dit te gaan doen. Natuurlijk, ik vind het doodeng maar voel bij iedere stap die ik zet mijn zelfvertrouwen groeien. Alsof ik bij iedere stap weer een klein beetje meer mezelf word. Nu al, en ik ben pas net begonnen.

Twaalf kilometer staat er vandaag op het programma, tot aan de eerste grote badplaats na Porto. Het leek me verstandig om rustig aan te beginnen. Het is immers alweer even geleden dat ik meer dan twintig kilometer op een dag liep. En als ik iets heb geleerd van alles wat ik de afgelopen tijd ter voorbereiding over deze Camino heb gelezen, dan is het dat je niet de fout moet maken aan het begin te hard te willen, om dan vervolgens je tocht strompelend van de blessures te moeten volbrengen, of in het ergste geval zelfs te moeten afbreken.

Ik loop verder langs de rivier, zie hier en daar een andere pelgrim met rugzak en jakobsschelp, en vooral veel toeristen en Portugezen die langs het water slenteren of koffie drinken op een van de vele terrassen. Heerlijk, het lijkt wel zomer hier! Mijn jas dampet aan mijn rugzak; dat gaat de goede kant op.

Naarmate ik verder de stad uit loop, wordt het rustiger op straat. Uit een oud gebouw klinkt een housebeat, op de eerste verdieping zie ik mensen in *slow motion* dansen. Sommigen hebben een masker op, anderen zijn opgemaakt in alle kleuren van de regenboog en met overal glitters. Het lijkt wel een film. Een meisje wenkt me, haar hand zweeft langzaam door de lucht. Ik lach en schud nee, en wijs klungelig op mijn rugzak. Ze werpt me een handkus toe en ik wandel verder. Verder en verder de stad uit.

En dan is hij plotseling daar, de zee. Oneindig groot en oneindig blauw. Ik loop naar de vuurtoren die verderop op een landtong staat, ga op het bankje zitten

dat eronder staat en staar naar het kalme water. Dat water dat er altijd is en altijd zal zijn. Soms donker van kleur en woest schuimend, soms helder en rustig kabbelend zoals vandaag. Maar altijd daar. En dat geeft me op de een of andere manier een fijn, vertrouwd gevoel. Sommige dingen veranderen niet. Sommige dingen blijven altijd hetzelfde. Al stort je hele leven in elkaar, al vlieg je tweeduizend kilometer, die zee, die is er gewoon. Misschien dat ik er daarom ook wel zoveel van houd.

Ik vis mijn reisgidsje weer uit mijn tas, nog acht kilometer te gaan tot aan mijn volgende hostel met stapelbed. Mijn maag knort maar ik loop verder, de zee loopt rustig met me mee. Na een tijdje, in gedachten verzonken, simpelweg mijn ene voet voor mijn andere te hebben gezet, zie ik verderop een cafeetje op het strand. Ik heb zin in vis, zo vers vanuit de zee op mijn bord. Citroentje erbij, een glas witte wijn zelfs misschien, om te vieren dat ik hier toch maar mooi ben in mijn eentje. Wie had dat een maand geleden gedacht?

Als ik neerplof aan een tafeltje en de plakkerige, geplastificeerde kaart bekijk, zie ik dat ze alleen diepvriespizza verkopen en friet met een hotdog. Niet helemaal wat ik voor ogen had maar het maakt me niets uit. Kom maar op met die hotdog en patat!

Een lief, oud vrouwtje, kromgebogen en met een gebit waarvan een paar tanden missen, schuifelt over het terras en neemt mijn bestelling op. Niet veel later brengt ze m'n eten en een koud glas cola. Ze lacht haar

tandeloze mond bloot en geeft me een knipoog. Twee zwerfkatten komen voorzichtig dichterbij en nemen hun positie in aan de andere kant van m'n tafeltje, klaar om toe te slaan mocht ik per ongeluk iets laten vallen.

Als ik alles opheb, trek ik mijn sokken en schoenen weer aan – nog zo'n les die ik leerde tijdens mijn voorbereidende online speurtocht naar de do's en don'ts voor onderweg –, koop een nieuwe fles water en wandel weer door. Nog vijf kilometer tot Matosinhos, mijn bestemming voor vandaag.

Het kustpad is schitterend. Een onafgebroken hoeveelheid houten planken door de duinen, netjes achter elkaar gelegd, om zo een pad te vormen voor een onafgebroken hoeveelheid Caminogangers. Jaarlijks schijnt tien procent van de pelgrims die naar Santiago lopen deze Portugese variant te volgen. Ik passeer een vissersdorpje, de huizen felgekleurd, de achtertuinen en binnenplaatsen vol opgestapelde plastic kratten, visnetten, boeien en meer. Ik houd van dit soort stillevens. Chaos, kleur, de geleefde levens die erdoorheen sijpelen.

In Matosinhos aangekomen zoek ik mijn pension op. *Fishtail seahouse* heet deze, dat leek me wel gepast voor een Visser. 'Seahouse' is wel erg optimistisch, de zee is in deze straat in geen velden of wegen te bekennen. Maar de kamers zijn schoon, de bedden goed en er is beneden een gezamenlijke huiskamer met lekkere banken en een koffiezetapparaat.

Ik installeer me op een bank met een kop koffie en mijn e-reader als er twee jonge Duitsers de huiskamer binnenkomen. Ze zijn zongebruind en gespierd, met blonde dreadlocks en spierwitte tanden. Het prototype surfers, dat kan niet missen. Wanneer ik hen begroet kijken ze verstrooid mijn kant op, mompelen wat en verdwijnen dan in een vage sciencefictionfilm op de televisie die in de hoek staat. Ik geloof niet dat ze heel erg zitten te wachten op een goed gesprek met een Hollandse oma.

Het wil dus nog niet zo lukken met mijn integratie in het hostelbestaan, zoveel is zeker. Misschien moet ik er toch aan geloven en in het vervolg gaan slapen in herbergen voor Caminopelgrims. Daar maak je snel contact met je medepelgrims, weet ik. Maar, als ik het me goed herinner van mijn eerdere Camino, zijn die herbergen vaak groot, rumoerig en nogal sober.

De ervaring van die wandeltocht tien jaar geleden, samen met vriendin Mirjam, maakt dat ik nu wat huisverig ben voor deze zogenaamde *albergues de peregrinos*.

Nadat we tijdens die reis een paar nachten in zulke herbergen sliepen, met gemiddeld veertig andere pelgrims op een slaapzaal, besloten we dat er grenzen zaten aan onze pelgrimstoewijding. In het nemen van deze beslissing werden we geholpen door het feit dat onze buurman meestal precies degene was die zó ongelofelijk hard snurkte dat zelfs een heel doosje oordoppen geen enkel effect had. We overnachtten de rest van de reis in tweepersoonskamers.

Maar dat was toen en nu is nu. Morgen slaap ik in een herberg. Bij dezen besloten.

Ik wens de Duitse jongens een fijne avond, eet verse sardines bij het restaurant op de hoek van de straat en duik dan vroeg in bed. Moe maar voldaan van deze eerste officiële wandeldag.

Het is grijs buiten als ik de deur van het hostel uit stap, klaar voor een nieuwe dag wandelen. Het was weer een hele kunst om alles in mijn rugzak te krijgen. Ik heb de goede hoop dat ik daar vanzelf handig in ga worden, dat inpakken van je tas in het halfdonker van de slaapzaal zonder m'n kamergenoten wakker te maken. Het braaf oprollen van al je kledingstukken in plaats van opvouwen om ruimte te besparen, zoals ik dat wandelaars in filmpjes op internet had zien doen, had vanochtend in ieder geval nog niet het beoogde effect. Mijn flink proppen en duwen met rood aangelopen gezicht zag er, denk ik, heel anders uit. Afijn, morgen een nieuwe kans op weg naar die modelrugzak uit de video's. Ik pak mijn Caminogids uit het zijvak om nogmaals mijn route van vandaag te bekijken, deze keer wel ruim vijfentwintig kilometer.

Eerst het dorp uit lopen, met een grote bocht landinwaarts vanwege de vissershaven en vervolgens leidt de Camino weer kilometers lang langs de zee. Dat moet lukken.

Ik glimlach vriendelijk naar de café-eigenaar aan de overkant van de straat, die zonder enthousiasme zijn terras gereedmaakt voor ook een nieuwe dag, en

loop in de richting van de route. Althans, dat denk ik. Na twintig minuten flink doorlopen zie ik nog steeds nergens de bekende wegwijzers van gele pijlen en schelpen die de pelgrims op het juiste pad richting Santiago houden.

Inmiddels is het zachtjes gaan regenen, zo'n regen die je bijna niet ziet maar waar je wel héél nat van wordt. Ik zie een koffiehuis aan de overkant en steek de straat over. Oké, ik ben nog niet eens een half uur onderweg, niet echt het moment voor een eerste pauze. Maar ik moet op zoek naar mijn regenponcho, onder in diezelfde rugzak waar ik vanochtend met veel geweld mijn spullen in heb gepropt. En naar de juiste route. Bovendien kan ik best nog een sterke kop koffie gebruiken.

Een kwartier later sta ik, warm van de koffie en veilig ingepakt tegen de regen, vol goede moed weer buiten. Als ik gewoon rechtdoor deze straat uit loop, zie ik daar vanzelf de gele pijl, verzekerde de barvrouw me. Ik wandel verder en zie gelukkig inderdaad de pijl, geschilderd op een lantarenpaal. Ik herken verderop een hijskraantje van de vissershaven, volg de bocht om de haven heen en dan is hij daar weer: de zee. Ook zoals hij vandaag voor me ligt – beukend tegen de boulevard, donker en grijs met witte schuimkoppen – houd ik van de zee.

Hier langs het water rukt de wind aan mijn poncho die klappert dat het een lieve lust is. 'Hé joh, gaat-ie lekker daarboven?' roep ik, tegen Chris of God of wie er wil luisteren. Het voelt eigenlijk wel fijn, dat tegen